

LITERATURA I GUERRA CIVIL

«No he viscut res que hagi estat tan important, cru i allisonador com la guerra»

Avel·lí Artís-Gener, Tísner

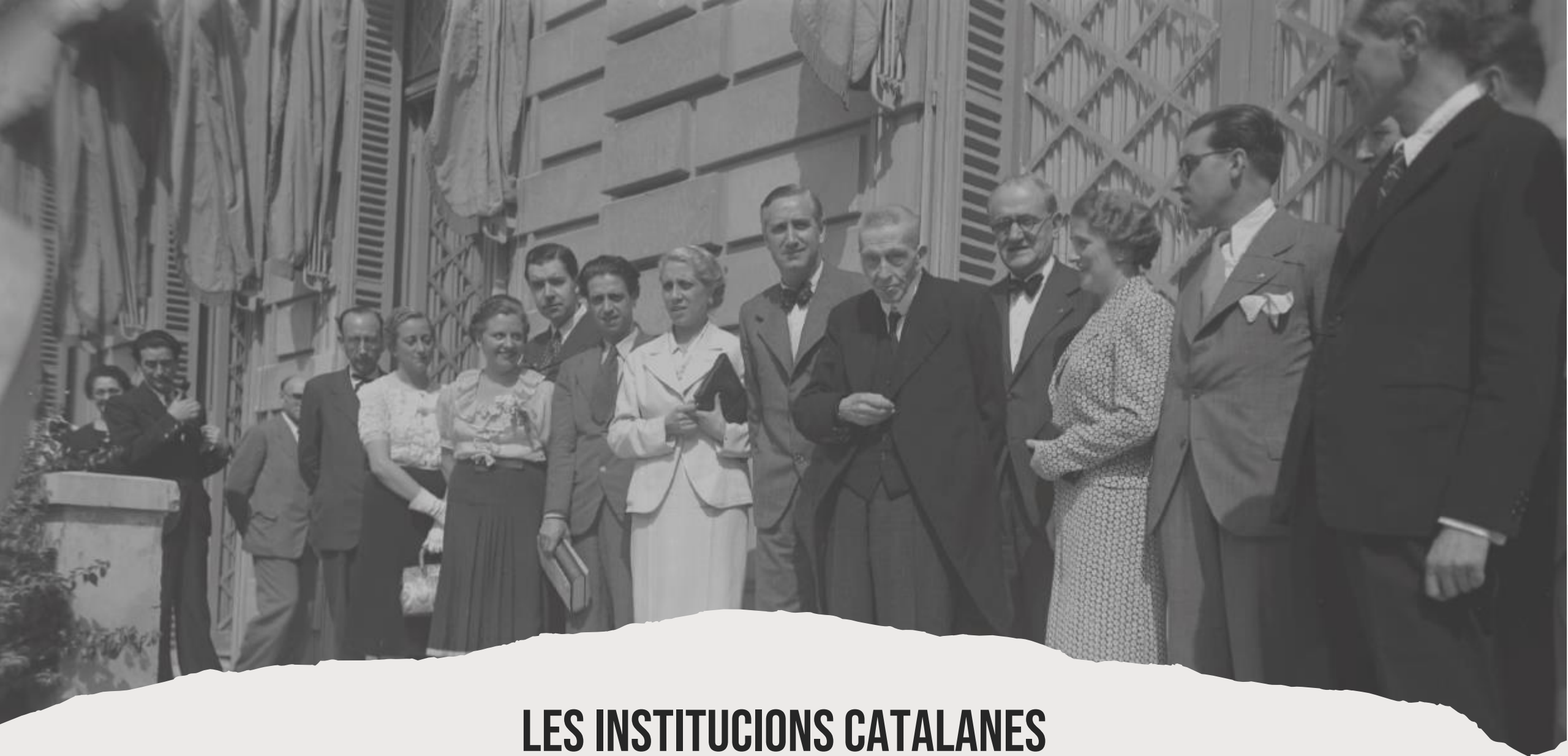
LA GUERRA CIVIL

CRONOLOGIA

**ALÇAMENT
NACIONAL: 18 DE
JULIOL DE 1936**

L'organització cultural és diferent a les diferents zones dels Països Catalans

LES INSTITUCIONS CATALANES

FOTO: Celebració dels 80 anys de Joaquim Ruyra al Palau Robert de Barcelona el 27 de setembre de 1938. D'esquerra a dreta: Francesc Trabal, Domènec Guansé, Anna Murià, Mercè Rodoreda, Joan Oliver, Armand Obiols, (familiar de Joaquim Ruyra), Carles Pi Sunyer, Joaquim Ruyra, Josep Pous i Pagès, Clementina Arderiu i Ramon Frontera. ANC / Fons Gabriel Casas

INSITITUCIONS CATALANES

GENERALITAT DE CATALUNYA

CONSELLERIA DE CULTURA

Premis literaris

- Continuitat dels existents
- Nous.

Serveis de cultura al front

- Servei de biblioteques
- Revistes
- Antologies

Comissariat de propaganda (1936)

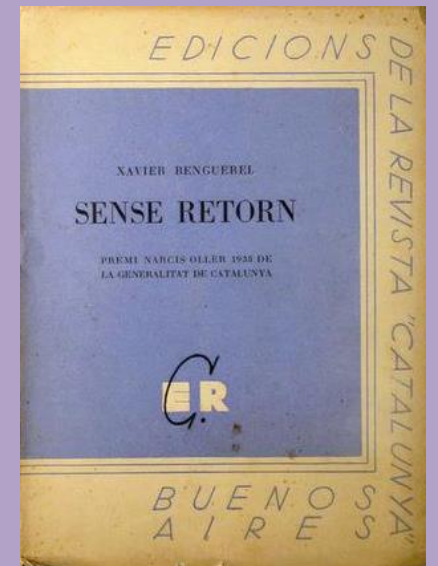
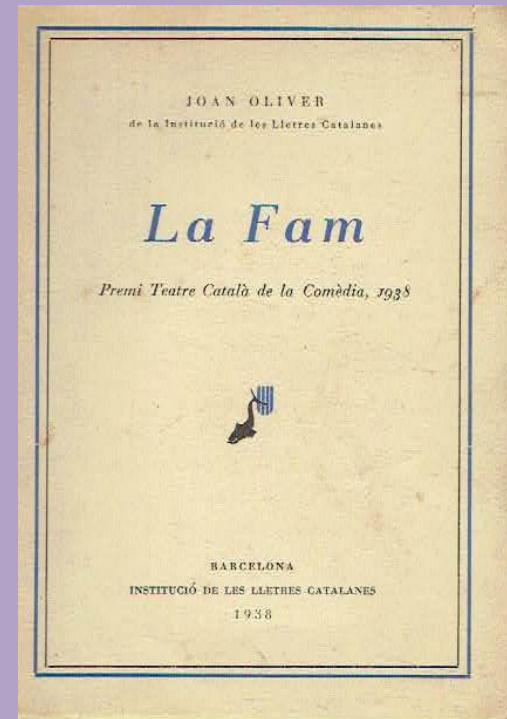
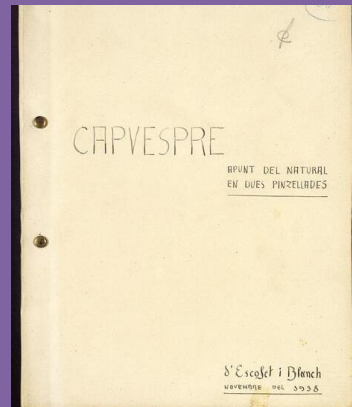
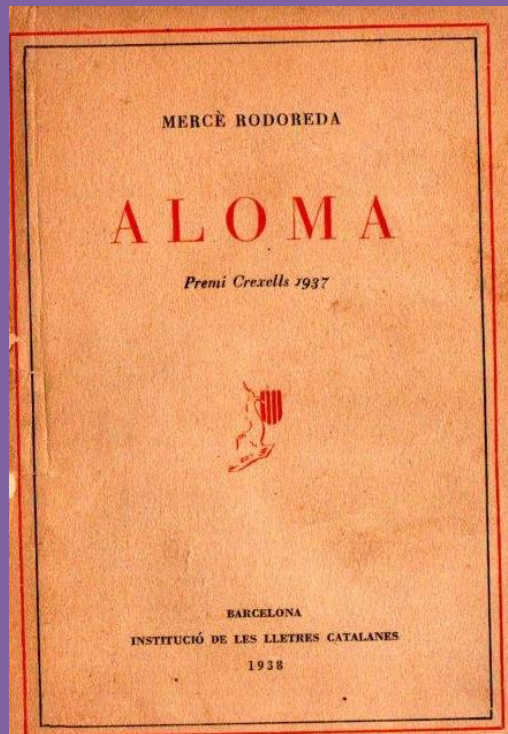
- Revistes
- Llibres
- Col·leccions

Institució de les Lletres Catalanes (1937)

- Revistes i premsa
- Llibres
- Activitats diverses

1. PREMIS LITERARIS

- Als premis ja existents, s'hi sumen premis de nova creació per part de la Generalitat, com el Premi Teatre Català de la Comèdia o el Narcís Oller de contes.

2. SERVEIS DE CULTURA AL FRONT

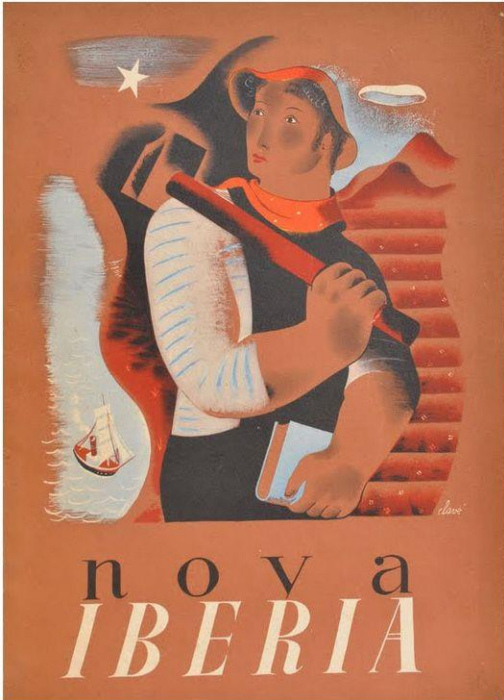
- Alguns exemples:

3. COMISSARIAT DE PROPAGANDA

(1936). Jaume Miravittles → l'activitat del comissariat s'estén al front, la rereguarda i l'estranger (exili).

- Edita **revistes** com *Nova Ibèria*
- Diversos **llibres i opuscles**:
 - *Oda a Barcelona* (1936, Pere Quart)
 - *Poetes russos de la revolució* (1937, Carner-Ribalta)
 - *El més petit de tots* (1937, Lola Anglada)
 - *No passaran!* (1937, Upton Sinclair traduït per Carme Monturiol)
- **Col·lecció**: «Aspectes de la l'activitat catalana»

«ODA A BARCELONA», PERE QUART. 1936, BARCELONA

«Milers de finestres i cors
t'esguarden com bulls i et regires.

La nit s'atarda.

Els coixins esventrats de la memòria,
la flama del teu somni,
la sang nova del crim,
la infàmia morta,
el clam i la barreja!

Barcelona!

Barcelona, ferida i eixalada.

Repiquen les campanes soterrades,
volen les creus,
ocells d'incert auguri.

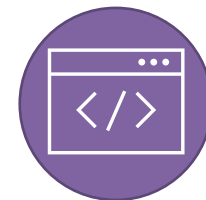
Els murs suporten voltes invisibles,
fumeres, panys de cel,
roba blanca de núvol.»

[...]

4. INSTITUCIÓ DE LES LLETRES CATALANES

L'organització més activa, s'hi impliquen Pous i Pagès, Riba o Trbal. Emprenen activitats d'alta cultura i divulgació.

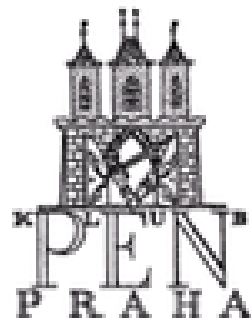
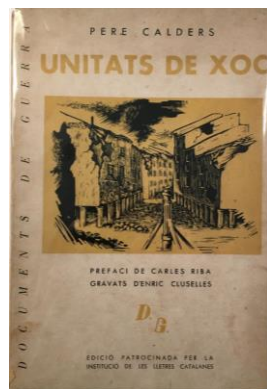
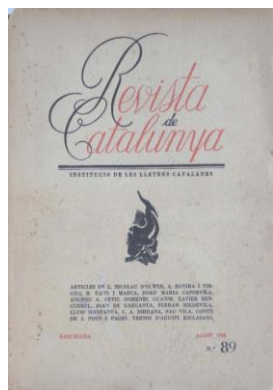
- **Revistes i premsa:** recuperació de la *Revista de Catalunya* (1938).
- **Llibres:** edicions de qualitat (p. ex., els premis Crexells)
- **Activitats:** delegacions a les reunions del PEN Club de París (1937) i Praga (1938), participació al II Congrés Internacional d'Escriptors Antifeixistes (València), emissions radiofòniques com «La vida literària a Catalunya», 1937.

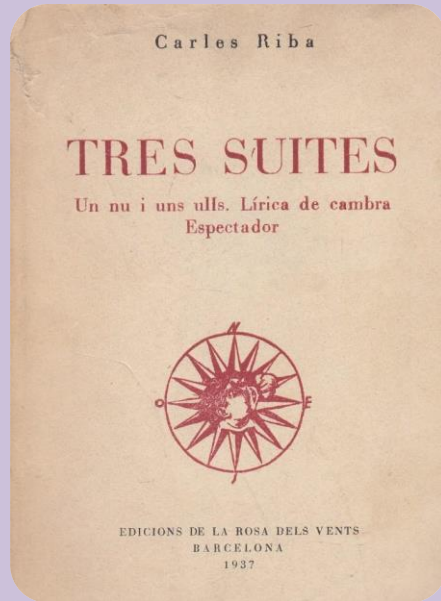
Història de la Revista de Catalunya

CAMPILLO. «Dues conferències radiades durant la guerra civil»

LA SITUACIÓ DEL MERCAT LITERARI DURANT LA GUERRA

LES EDITORIALS

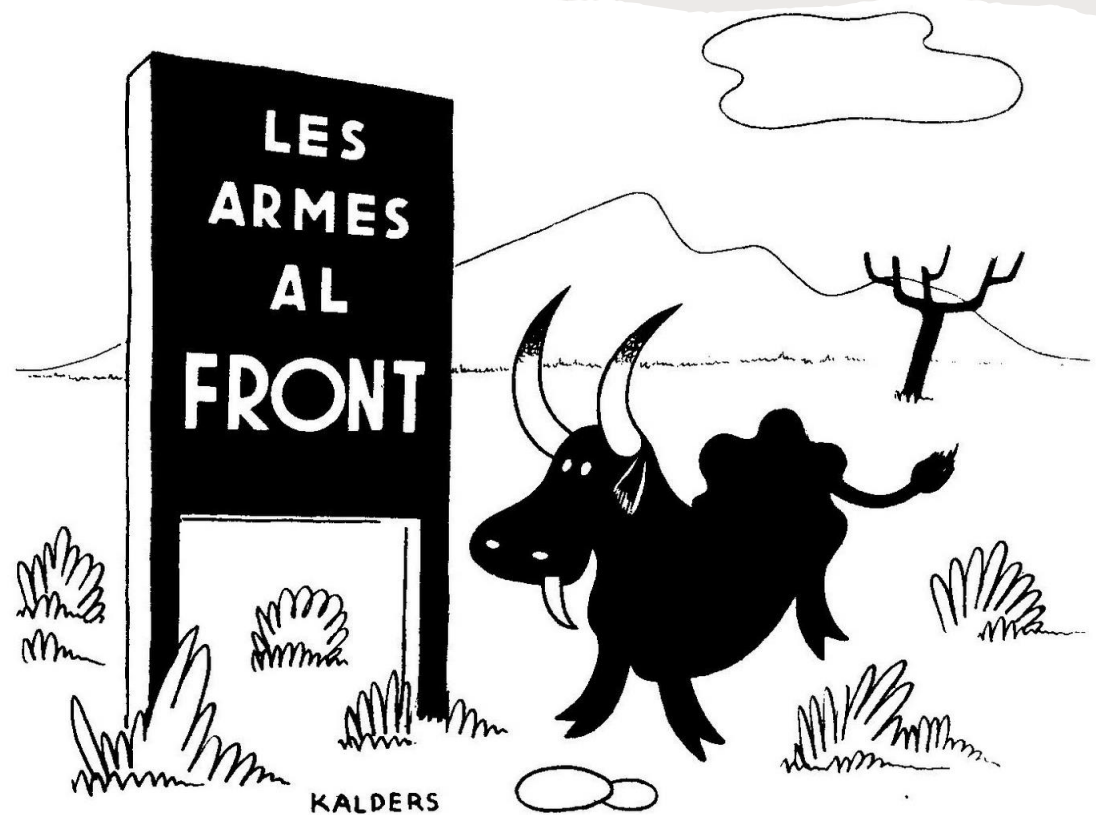
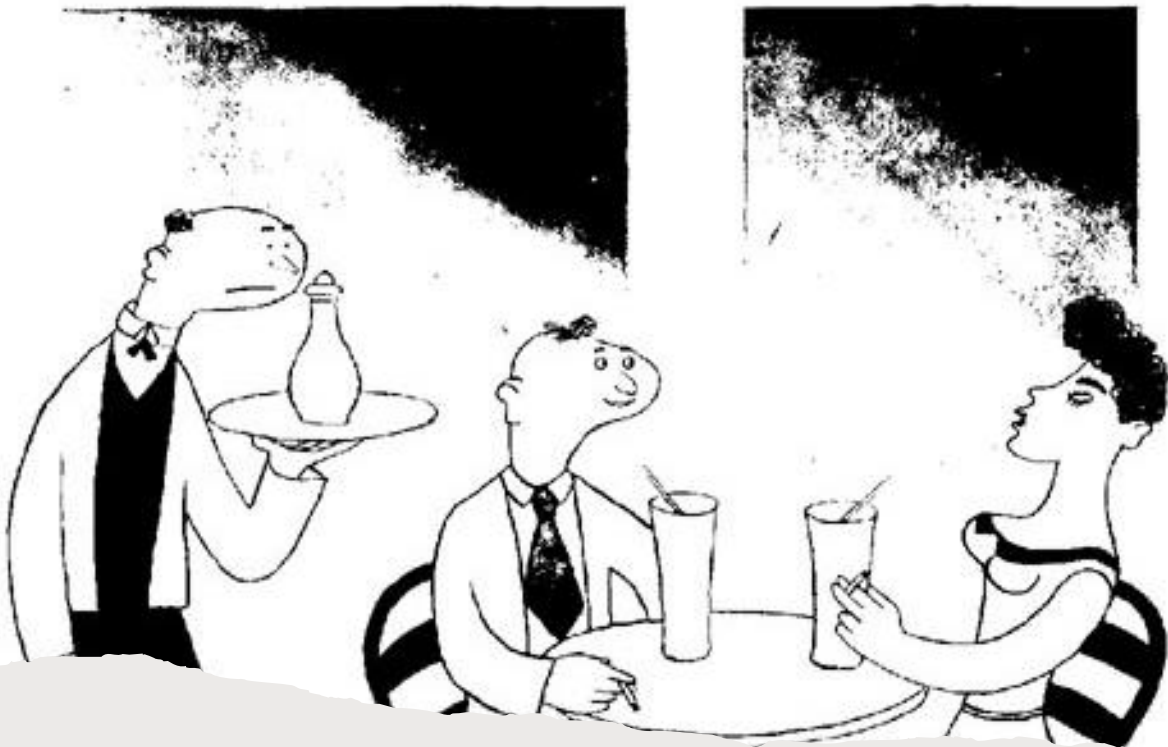
- Seguiment de les iniciatives ja encetades
- Precarietat i manca de paper
- Actives i fins i tot renovadores

LA PREMSA

- Pateix moltes transformacions
- Centre de debats ideològics i culturals
- Intent "d'aglutinar" els intel·lectuals

Orxateria

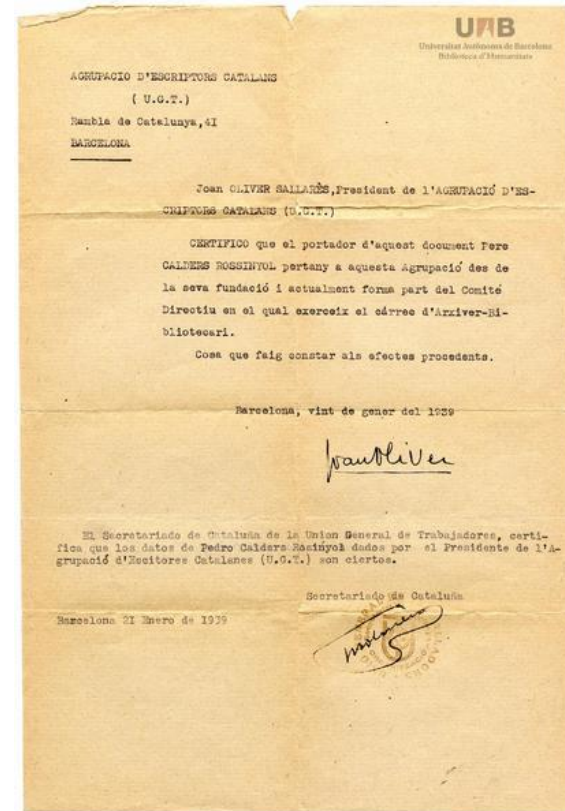
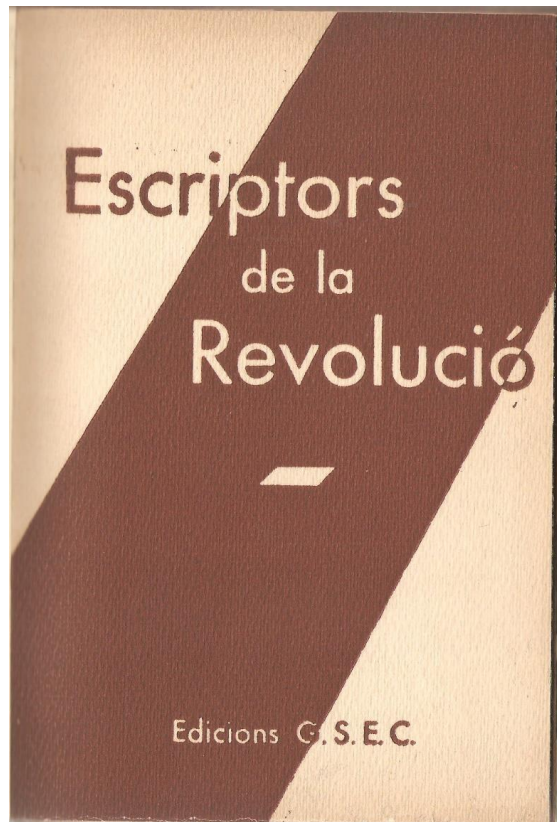

—Que n'estan d'endarrerits els homes! No en fa pas poc
— temps que ho tenim resolt això nosaltres!

ELS ESCRITORS

Associacions sindicals, compromís antifeixista, debats de la cultura i la societat.

FOTOS: Vinyetes de Pere Calders

ESCRITORS: ASSOCIACIONS SINDICALS

Grup Sindical d'Escriptors Catalans (GSEC)
Relacionat amb la CNT, anarquitzant.

Agrupació d'Escriptors Catalans (AEC)
Relacionat amb la UGT, majoritari.

LA DEFENSA DE LA REPÚBLICA

- S'inicia la "guerra" raó vs. feixisme en terres espanyoles → Després estès a la resta d'Europa
 - Voluntat dels republicans espanyols d'oferir a Europa aquesta imatge de civilització contra la demagògia filofeixista.

- A **Catalunya** la defensa és també sobre la llengua i cultura, sobre la identitat nacional mateixa.

«El català no és únicament el nostre instrument de treball sinó la carn mateixa del nostre esperit, la matèria on prenen forma les nostres idees. En lluitar contra el feixisme, no sols ho fem per la llibertat d'expressar-nos dignament, sinó per la possibilitat d'expressar-nos»

«L'escriptor davant del feixisme» al *Diari de Barcelona* (1936) C.A. Jordana

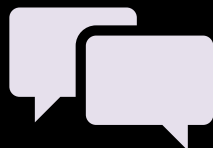
LA DEFENSA

Fer la guerra

ELS DEBATS DE LITERATURA I SOCIETAT: QUINA ÉS LA PRIORITAT?

El debat cultural és filtrat a partir del debat polític.

La principal preocupació és la relació de l'escriptor amb la seva societat i la relació de l'obra literària amb la situació excepcional que s'està vivint.

LA RENOVACIÓ

Fer la revolució

→ EL DEBAT CULTURAL

Divisió en el debat cultural

Partidaris de la continuïtat literària i la normalitat de producció i edició malgrat les circumstàncies.

La prioritat: Consolidar les estructures recentment.

Funció de l'escriptor: produir una obra de vàlua universal.

→ Carles Riba, article «Literatura i grups salvadors».

Aquest grup també té certa exigència artística i volen la continuïtat cultural com a forma de compromís.

La prioritat: crear, però, iniciatives que acostin la literatura a les circumstàncies, amb compromís.

Funció de l'escriptor: lluitar amb l'eina que li és pròpia, tal com el soldat lluita amb armes al front.

→ Joan Oliver, C.A. Jordana, Lluís Montanyà.

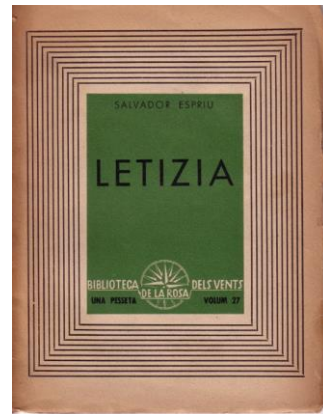
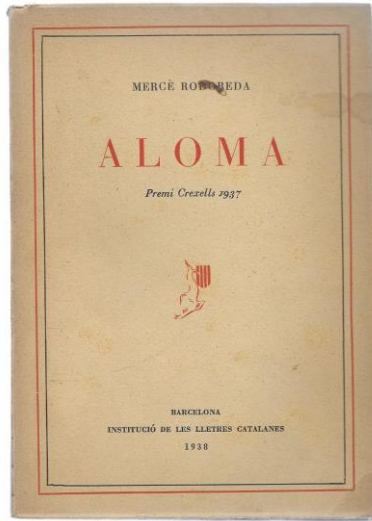
Existeix un sector que prescindeix del vessant de defensa i continuïtat.

La prioritat: la renovació total de l'antiga cultura, dels conceptes artístics i dels antics artífexs, literatura per a classes populars.

Funció de l'escriptor: aquells que participen directament amb la revolució social han de fer una literatura al servei de les circumstàncies.

→ A.G. Gilabert, Fèlix Martí Ibàñez.

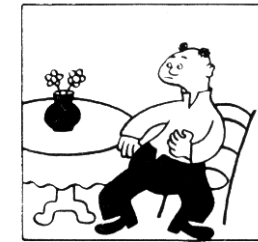
PROSA NARRATIVA DURANT LA GUERRA

La posició intel·lectualitzada de Salvador Espriu: *Letícia i altres proses* (1937)

1.- Un cop vençut el feixisme surt el gra de l'anarquisme.

2.- El pobre senyor Narcís, esglaiat no surt del pis.

3.- Patrulles d'incontrolats passegen atrafegats.

4.- I de tanta passejada n'és camí la Rabassada.

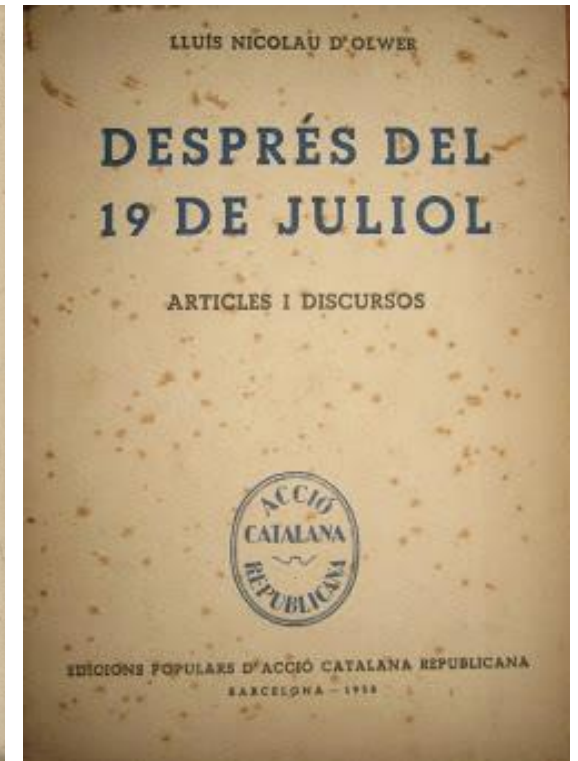
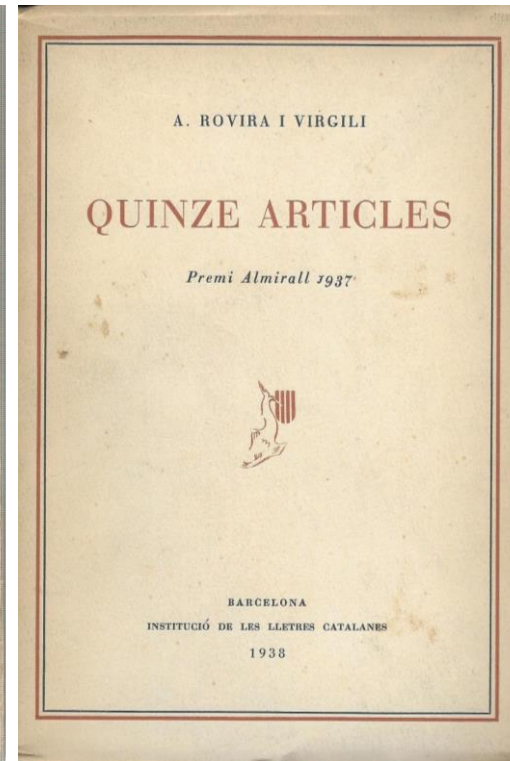
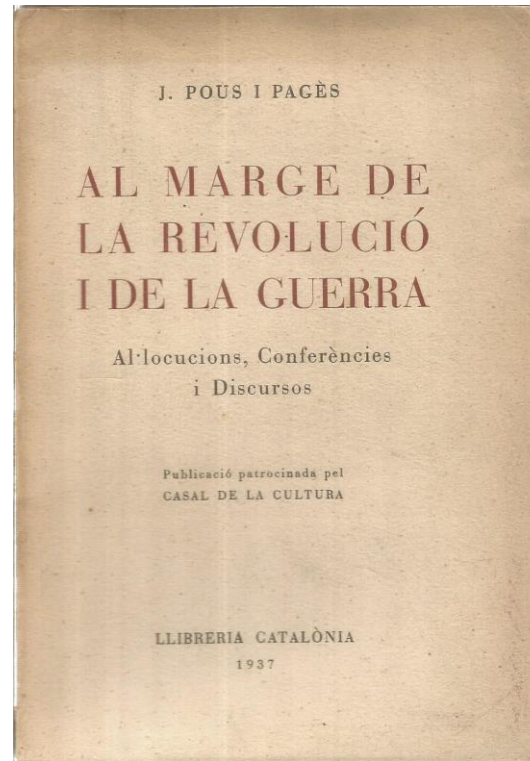
Novel·la psicològica

El seductor devot (1937, Serrahima),
Suburbi (1936, Benguerel),
Vals (1935, Trabal)
Aloma (primera versió, 1938, Rodoreda).

Postures experimentals

Calders:

- *El primer Arlequí* (contes, 1936)
 - *La glòria del doctor Larén* (novel·la, 1936)
- Contraban* (1937, Joan Oliver)

ASSAIG I PERIODISME D'IDEES

- Viuen una notable embranzida durant aquest període. Alguns exemples:
 - *Perill a la reraguarda* (Joan Peiró, 1936)
 - *Al marge de la revolució i de la guerra* (Pous i Pagès, 1937)
 - *Després del 19 de juliol* (Lluís Nicolau d'Owler, 1938)
 - *Quinze articles* (Rovira i Virgili, 1938)

NOVEL·LA I CONTE DE GUERRA

«Una novel·la ha d'ésser pensada i construïda, escrita amb temps i repòs. Les novel·les més bones sobre la nostra guerra, com les més sensacionals que es publicaren sobre la del 14, s'escriuran uns quants anys després que s'hagi extingit el caliu de la lluita. Serà aleshores quan l'experiència, madurada, donarà la seva collita magnífica. Serà aleshores que podrem tenir una veritable literatura de guerra [...]. Els nostres Remarque, els nostres Glaeser, els nostres Tomlison tardaran uns quants anys a sorgir. Però sorgiran.»

Tasis a la revista *Meridià* (juliol del 1938)